A vállalkozási övezet adottságai Makó térségében

A kistelepüléseken nem hódított a gáz

A kormány 1998-ban döntött a Makó és Térsége Vállalkozási Övezet kijelöléséről, s meghatározta a stratégia irányelveit is. A KSH napokban megjelent – Dr. Fekete Istvánné, Kádár Mónika, Kovács Andrea, Pálfalvi Zsoltné, Dr. Takács Béláné által készített – kiadványa csak az induláskori helyzetet rögzíthette, ám ez néhány év múlva bázisul szolgálhat az értékeléshez.

A rendszerváltás után a makói térségben is lényegesen megváltozott a lakásépítés mértéke és szerkezete. Az állami részvétel minimálisra csökkent, az építkezések szinte kizárólag magánerőből valósultak meg. A lakásépítési kedv ugyan alábbhagyott, de a népesség folyamatos csökkenése nem is tette igazán szükségessé az építkezéseket. A lakásellátottság a vállalkozási övezetben az igen kedvező megyei átlagnál is jobb: száz lakásra a megyei 228-cal szemben 220 ember jut. A legkisebb laksűrűségű település Kövegy (177), a legnagyobb pedig Kiszombor (262). Mennyiségi lakáshiányról tehát nem beszélhetünk, az építéseket inkább a minőségi váltás szükségessége indokolná.

Az elmúlt évtizedben csak egy százalékkal bővült a lakásállomány az övezeten belül, ami messze elmarad a megyei négyszázalékos átlagtól. Az emelkedés nagymértékben a makói bővülés következménye, a környező községekben gyakorlatilag alig történt változás. A lakásállomány minősége nem túl jó: közel kétharmada még a 60-as évek előtt épült. A régi építésű lakások aránya a megyében jóval kisebb, csak alig több mint 40 százalék.

A lakásépítések tendenciája az évtized egészében erősen csökkenő. Kisebb fellendülés csak 1995-1996-ban következett be, vélhetően az új lakásépítési támogatási rendszer eredményeként, amely jelentős szociálpolitikai kedvezményeket nyújtott az építkező családoknak. Pozitív hatása azonban, a támogathatók körének szűkítése. Az utóbbi időben eginkább Makón, Apátfalván és Kiszomboron nőtt a lakásépítések száma. Ez nem is annyira az építési kedv javulását mutatja, mint inkább a bázisév igen alacsony színvonalát. Tavaly is felendülés volt, az év elejétől érvényes új lakásépítés támogatási rendszernek köszönhetően. Erre utal, hogy a 2000 első kilenc hónapjában kiadott lakásépítési engedélyek száma a térségben közel kétszerese volt az előző évinek.

Jellemző kép Kövegyről. A községben tíz év alatt nem épült új ház. *(Fotó: Schmidt Andrea)*

A vállalkozási övezetben sajnos kizárólag Makón van kiépített közcsatorna hálózat, de itt is csak a lakásállomány húsz százaléka élvezi ezt a szolgáltatást. A megye városaiban átlagosan a lakások fele van bekapcsolva a közcsatorna hálózatba, ennek alapján Makó a gyengén ellátottak közé tartozik. Az utóbbi két évben néhány százalékkal nőtt a csatornával ellátott lakóhelyek száma, ami a megelőző évekhez képest „kiugró" eredménynek számít. (A közműolló rendkívül nyitott a térségben, egy kilométer vízvezeték-hálózatra a megyei 268 méterrel szemben mindössze 43 méter szennyvízcsatorna-hálózat jut.)

A községek csatornázatlansága nemcsak e térségre jellemző probléma, ugyanis a megye 52 községének alig egyötödében működik közüzemi szennyvízcsatorna. A főként szikkasztó rendszerű megoldás következménye a települések alatti szennyvízkúpok formájában jelentkező környezetkárosítás. A városok összehasonlításában Makó „hátul kullog", az elvezetett szennyvizet csak mechanikailag tisztítják, ez tovább szennyezi az amúgy is kifogásolható tisztaságú Marost.

Az igen tág közműolló nemcsak az alacsony csatornázatlanságra, hanem a széleskörű ivóvízellátásra is visszavezethető. A lakások bekötöttsége 93 százalékos, ami magasabb a megyei és az országos 90 százalékos aránynál. A települések egyharmadában szinte minden lakásba be van kötve az ivóvíz (Apátfalva, Ferencszállás, Klárafalva, Kübekháza, Magyarcsanád, Maroslele), míg a legkevésbé ellátott település Nagylak (78 százalék).

A térség gázellátottsága jó közepes színvonalú, a lakások háromnegyedében érhető el a vezetékes gáz. A '90-es évek fejlesztéseinek köszönhetően 20 százalékponttal nőtt a gázzal ellátott lakások aránya. Leginkább az 1997-es és 1998-as év hozott fellendülést, ekkor vezették be a gázt azokon a településeken – Apátfalva, Ferencszállás, Királyhegyes, Klárafalva, Kövegy, Kübekháza, Magyarcsanád és Nagylak –, ahol előtte egyetlen háztartásban sem volt. A lakások kétharmada gázzal fűtött, illetve a vezetékes gázt fogyasztó háztartások kilenctizede ezt az energiafajtát használja fűtésre is. A gázzal fűtött lakások aránya Csanádpalotán a legmagasabb (88 százalék), a legkevesebb viszont Királyhegyesen, ahol a 360 lakásból csak 80-ban melegítenek gázzal. Az utóbbi településen az otthonnok háromnegyede 1945 előtt épült, tehát régi családi házakról van szó, s ezekben még hagyományos módon, fával, szénnel stb. fűtenek.

Az éves átlagos gázfogyasztás 1999-ben egy háztartásra 1395 köbméter volt, ami az utóbbi években megfigyelhető csökkenéshez képest ellenkező irányú elmozdulást jelez. Amellett, hogy Királyhegyesen a legalacsonyabb a gázellátottság, itt a legkisebb az egy háztartásra jutó gázfogyasztás is (1220 köbméter). A legtöbb gázt Ferencszállás háztartásaiban használják el (átlagosan 1856 köbméter), ami a megyei átlag másfélszerese.

Kovács András

Szegedi fordítókorong a vámudvaron

Erősödik a kelet–nyugati átjáró

Kora reggel már szép rendben sorjáznak a kamionok a Dorozsmai úti vámudvaron. A sok magyar rendszám mellett elsősorban jugoszláv szállítójárművek és pilótáik várnak a sorukra, de török, görög, bolgár és román sokkerekűek is akadnak szép számmal. Nem véletlen, hiszen Szeged a kelet-nyugati átjáró tengelyében fekszik: a Nyugat-Európából jövő áruk itt hagyják el országot, hogy végül valamelyik balkáni államban kössenek ki. Az uniós csatlakozás után Szeged igazi vámközponttá válhat – állítják a szakemberek.

Kamionsorakozó a Zoll-Platznál. *(Fotó: Schmidt Andrea)*

– Mi vagyunk a fordítókorong Európa és a Balkán között – mondja *Csonka István*, az éppen tíz éve működő szegedi Zoll-Platz Vámügynökség ügyvezető vezérigazgatója.

A ma már egyáltalán nem különleges szakmának számító vámügynökség egy évtized alatt fejlődött ki hazánkban, hiszen ez a tevékenység kilencvenig még állami monopólium volt. A gazdasági liberalizáció nyomán azonban mára alanyi joggá vált a nemzetközi kereskedés is. Így nem is csoda, hogy gombamód elszaporodtak azok a társaságok, amelyek a szállítók helyett igyekeznek elvégezni a bonyolult adminisztrációt. A külföldi kamion begurul a szegedi vámudvarba, s gyakorlatilag úgy hagyja el az országot, hogy ehhez minden féle segítséget megkap.

– Valamikor a vámhivatal házhoz ment. Ha a szalámigyár vagy a gumiipar árut hozott be vagy vitt ki, a gyárudvaron végezték a pakolást, a plombálást és az adminisztrációt. Ez azonban ma már nem működne, a gazdaság kikényszerítette a vámudvarok létrejöttét.

Tavaly már 18 ezer kamion fordult meg a szegedi vámudvarban. S az sem ritkaság, hogy egy-egy kocsi rakománya akár százmilliókat is érjen. A Zoll-Platz 120 munkatársa itt és hat határátkelőn végzi el a tranzitáruk kezelését és a határsedíciót.

– Azon túl, hogy a vámhivatal részére elkészítjük a vámoláshoz szükséges okmányokat, az országon való áthaladáshoz vámbiztosítékot is adunk.

Tavaly négyezernél is több jármű rakományára vállaltak ilyen kezességet, ami annyi tesz, hogy ha a rakomány mégsem hagyná el az országot, akkor a Zoll-Platz kénytelen a fuvarozók helyett befizetni az államkasszába a megfelelő adókat és vámokat.

– Évente két-három alkalommal fordul csak elő, hogy eltűnjön egy kamion. Legtöbbször persze csak papíron veszik nyoma a rakománynak. Általában az szokott előfordulni, hogy a kisebb teherkocsit besorolják Hegyeshalomnál a személyforgalomba, s így papíron nem léptetik ki az országból.

Egy-egy nagyobb cigarettaszállítmányra azért igyeknek az átlagnál is jobban vigyázni. A rakomány értéke ugyanis meghaladhatja a több száz millió forintot is. Ennyiért pedig már sokan, sok mindenre képesek.

– A vámudvar munkájának több mint 80 százalékát a tranzitforgalom adja. Hatalmas a gazdasági jelentősége annak, hogy itt gazdát cserélhet az áru akkor is, amikor a nyugati kamionokat nem engedik be Jugoszláviába.

Az elmúlt időben a szerb fuvarozók igyekeztek kihasználni azt, hogy az országhatártól ötven kilométeres körzetben működhet a kishatárforgalom. Így azután a nyugati cégek Szegeden közvámraktárba helyezik a sok tízmilliót érő árut, s a jugoszláv teherkocsik apránként, ahogyan a vevő fizet érte, kiszállítják az országból. A szegedi vámudvar így mostanság a fordítókorong szerepét játssza a nemzetközi gazdaságban.

Európában már a legtöbb helyen kockázatelemzést is végeznek a vámügynökségek. Ez azt jelenti, hogy számítógép segítségével döntik el, egy-egy fuvart mennyire kell átvizsgálni: elég csak az adminisztrációs formaságokat elintézni, esetleg szúrópróba szerűen belenézni a rakományba, vagy tételesen kipakoltatni mindent. Két éve már Szegeden is ezt a módszert alkalmazzák.

Rafai Gábor

Új APEH-nyomtatvány

Munkatársunktól

Az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal Csongrád Megyei Igazgatósága tegnap, kedden közleményt adott ki, melyben felhívja az adózók figyelmét arra, hogy a költségvetési támogatások igénylése bevallásnak minősül.

A támogatásokat valamennyi adózói kör kizárólag a 0111. számú, „Bevallás az államháztartással szembeni egyes juttatások igényléséhez" fejlécű nyomtatványon igényelheti, az idei évre. Az állami támogatásokat igénylő társaságoknak tehát új nyomtatványokat kell beszerezniük, melyek már kaphatóak a kereskedelmi forgalomban.

MAGYAR NEMZETI BANK

Devizaárfolyamok

Devizanem	árfolyam 1 egységre, forintban
Angol font	413,85
Ausztrál dollár	156,20
Cseh korona	7,52
Dán korona	35,49
Euro	264,97
Luxemburgi frank(100)	656,84
Finn márka	44,56
Francia frank	40,39
Görög drachma(100)	77,76
Holland forint	120,24
Ír font	336,44
Német márka	135,48
Olasz líra(1000)	136,85
Osztrák schilling	19,26
Portugál escudo(100)	132,17
Spanyol peseta(100)	159,25
Japán yen(100)	240,28
Kanadai dollár	187,00
Lengyel zloty	68,66
Norvég korona	32,07
Svájci frank	172,74
Svéd korona	29,55
Szlovák korona	6,06
USA-dollár	281,34

AZ 1%-OT SZERKESZTETTE: KOVÁCS ANDRÁS
E-mail: egyszaz@delmagyar.szeged.hu

TISZA
A KONYHA BÚTORA
5 Jeles ajánlat 5 üzletben 5 hétig Január 25. és február 25. között
5x5 érv hogy nálunk vásároljon
5% engedmény konyhabútorokra, mosogatótálakra, csaptelepekre • 5% engedmény a szerelésből
5% engedmény a házhozszállításból • 5x5=25% engedmény beépíthető készülékekből*
+ 5 esély 5 hétig a milliós nyereményre
*a bemutató- és raktárkészlet erejéig.
Mintaboltok: Duna Ház: 1095 Budapest, Soroksári út 3/A, Tel./Fax: (1) 216-3351, Tel.: (1) 455-0257 • 1065 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út. 47., Tel.: (1) 353-1005
5000 Szolnok, Ostor u. 1/B. Tel.: (56) 428-134 • 6640 Csongrád, Fő u. 59., Tel.: (63) 570-538 • 6720 Szeged, Arany J. u. 17., Tel./Fax: (62) 425-829
Whirlpool HÁZTARTÁSI GÉPEK
Pelgrim
FRANKE
BLANCO